

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н., проф. Лоханова Н.О.
«__» _____ 20__ р.

ВИПУСКНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності 6.030509 «Облік і аудит»

за темою:

«Облік і контроль стану та руху виробничих запасів
(на прикладі «Виробничий підрозділ Локомотивне депо Одеса- Сортувальна
зворотнє депо Рені регіональної філії Одеська залізниця ПАТ Укрзалізниця»)»

Виконавець

студентка обліково-економічного факультету
Рибак Катерина Андріївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

старший викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Доценко Олена Валеріївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	5
1.1. Сутність, класифікація та оцінка виробничих запасів.....	5
1.2. Нормативно-правова база обліку виробничих запасів.....	14
1.3. Сучасна проблематика обліку виробничих запасів.....	17
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА БАЗОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ.....	20
2.1. Загальна економічна характеристика підприємства «Виробничий підрозділ Локомотивне депо Одеса-Сортувальна зворотне депо Рені регіональної філії Одеська залізниця ПАТ Укрзалізниця.....	20
2.2. Опис первинної документації при здійсненні операцій з виробничими запасами.....	26
2.3. Особливості формування обліку запасів на «Виробничий підрозділ Локомотивне депо Одеса - Сортувальна зворотне депо Рені регіональної філії Одеська залізниця ПАТ Укрзалізниця».....	31
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ.....	42
3.1. Аналіз ефективності використання запасів на базовому підприємстві.....	42
3.2. Контроль запасів на підприємстві: методичні аспекти та практика проведення.....	47
3.3. Шляхи вдосконалення обліку, аналізу та контролю запасів на вітчизняних підприємствах.....	49
ВИСНОВКИ.....	52
Список використаних джерел.....	55
Додатки.....	61

ВСТУП

Актуальність теми. Проблеми обліку виробничих запасів в сучасних умовах набувають особливої актуальності в зв'язку з потребою швидкої і достовірної інформації. Процес відображення їх в обліку, який складався роками не задовольняє інформацією управлінський персонал. Тому станом на сьогоднішній день важливим є вирішення питання пристосування сучасної системи обліку виробничих запасів на підприємствах до вимог оптимізації оперативності та достовірності надання інформації для потреб менеджменту з метою раціоналізації управління такими активами та підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання в цілому. Вибрана тема є досить актуальною для сьогодення, для розвитку економічних процесів на Україні і має першорядну важливість для кожного підприємства, який бажає досягти успіху. Розвитку теоретичних основ та їх практичного застосування в організації обліку виробничих запасів сприяли праці таких вітчизняних вчених як: Ф. Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, М.Ф. Огійчук, М.С. Пушкар, П.Т. Саблук, В.В. Сопко та ін.

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної роботи є розгляд економічних і організаційних засад оцінки і обліку виробничих запасів, а саме організація первинного обліку, документальне оформлення та відображення придбання і вибуття виробничих запасів в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

Завданнями роботи для досягнення поставленої мети є:

- дослідити економічну сутність виробничих запасів;
- розкрити класифікацію та роль в діяльності підприємства;
- проаналізувати методи оцінки виробничих запасів;
- провести аналіз нормативної бази та спеціальної літератури з питань обліку та аналізу виробничих запасів підприємства;
- зв'язувати облік надходження запасів;
- розглянути порядок проведення інвентаризації виробничих запасів та

відображення її результатів в бухгалтерському обліку;

- визначити систему показників, інформаційну базу та методи економічного аналізу запасів підприємства;
- провести методику аналізу забезпеченості підприємства виробничими запасами;
- проаналізувати ефективність використання виробничих запасів підприємства.

Предметом дослідження виступають організаційні та методичні аспекти обліку виробничих запасів.

Об'єктом дослідження є процеси придбання, використання та вибуття виробничих запасів в системі бухгалтерського обліку підприємства.

Методи дослідження. У процесі дослідження були використані законодавчі і нормативні акти, що регламентують бухгалтерський облік, методичний та інструктивний б матеріал з формування і аналізу інформаційних джерел про первинну документацію та облікові реєстри виробничих запасів, праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів з теорії і практики бухгалтерського обліку, звітність підприємства.

Інформаційною базою є Закони Верховної Ради України, Постанови Кабінету Міністрів, Накази органів державного управління, Міністерства фінансів України, Національного банку України, положення (стандарт) бухгалтерського обліку №9 “Запаси”, положення про документальне забезпечення запасів у бухгалтерському обліку, план рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку, інструкція з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів, розрахунків та інших статей балансу спеціальні та періодичні видання, а також зарубіжні видання з питань ринкової економіки, бухгалтерського обліку, економічного аналізу, контролю і ревізії виробничих запасів.

ВИСНОВКИ

В результаті ознайомлення з нормативними та законодавчими документами, що регулюють облік та аудит виробничих запасів, економічної літератури з питань удосконалення обліку виробничих запасів на підприємстві «Оборотне Локомотивне Депо Рені» зроблені відповідні висновки: Оцінка вибуття запасів у разі відпуску матеріалів у виробництво, продажу або іншому вибутті згідно з Положенням здійснюється по одному з таких методів: ідентифікованої собівартості одиниці запасів; середньозваженої собівартості; собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО); нормативних затрат; ціни продажу.

Аналіз використання виробничих ресурсів має дуже важливе значення. Він дозволяє виявити тенденції зміни обсягів витрачання виробничих запасів і показників ефективності їх використання, оцінити реальність встановлених на підприємстві норм і нормативів витрачання матеріалів на одиницю виробу. Проведення аналізу дозволяє виявити резерви зниження матеріалоємності продукції підприємства і розробити оптимальні економічно обґрунтовані управлінські рішення з подальшого розвитку виробництва.

Об'єктом дослідження є підприємство «Оборотне Локомотивне Депо Рені» яке займається перевезенням, ремонтом. Складовою частиною організації обліку на підприємстві «Оборотне Локомотивне Депо Рені» є перелік документів, що використовуються для первинного відображення господарських операцій, а також перелік реєстрів, необхідних для накопичення і систематизації інформації.

На підприємстві «Оборотне Локомотивне Депо Рені» використовують наступні первинні документи з обліку виробничих запасів: документи з надходження та оприбуткування запасів; документи із складського обліку і внутрішнього переміщення запасів; документи з відпуску (списання) сировини, матеріалів на виробництво і потреби управління. На даному підприємстві для синтетичного обліку виробничих запасів представлені рахунки 20 «Виробничі

запаси». За дебетом рахунку 20 «Виробничі запаси» відображаються надходження запасів на підприємство, їх дооцінки, за кредитом - витрачання на виробництво (експлуатацію, будівництво), переробку, відпуск (передачу) на сторону, уцінка тощо. Дані за аналітичними рахунками узагальнюються в оборотних відомостях. Рахунки аналітичного обліку використовують для контролю за зберіганням і рухом матеріальних цінностей, їх оцінки, порівняння з даними складського обліку, а також для підведення підсумків інвентаризації.

На підприємстві «Оборотне Локомотивне Депо Рені» використовується метод оцінки вибуття запасів – ФІФО, що зазначено в наказі підприємства про облікову політику.

Для автоматизації обліку на підприємстві використовується програма АСБО «ФОБОС» – автоматизована система бухгалтерського обліку призначена для автоматизації бухгалтерського обліку на підприємствах ПАТ «Укрзалізниця».

В роботі розроблені напрями удосконалення обліку виробничих запасів. Поліпшенню ресурсопостачання сприяє впорядкування первинної документації, широке впровадження типових уніфікованих форм, підвищення рівня автоматизації обліково-обчислювальних робіт, забезпечення строгого порядку приймання, зберігання й витрат сировини, матеріалів, комплектуючих виробів тощо.

Щоб вдосконалити аналіз на підприємстві необхідно раціонально використовувати наявні матеріальні ресурси, зокрема знаходити внутрішні резерви для збільшення об'єму праці. Аналіз виробничих запасів підприємства має за мету забезпечити ефективне виконання виробничої програми за рахунок зведення до мінімуму матеріальних витрат, зменшення обсягу виробничих запасів, зниження цін на ресурси та підвищення їх якості.

Необхідно також упроваджувати ефективні форми попереднього й поточного контролю дотримання норм запасів і витрат матеріальних ресурсів, приділяти більше уваги підвищенню вірогідності оперативного обліку руху напівфабрикатів, комплектуючих виробів, деталей і вузлів у виробництві.

Для того щоб уникнути помилок і порушень при зборі та реєстрації оперативних фактів про виробничі запаси, що підлягають обліку, доцільно розробити детальні інструкції конкретним виконавцям (у вигляді посадових інструкцій, виписок із графіків документообігу) про порядок і терміни реєстрації даних, а також використовувати систему заохочень і покарань за виконання своїх обов'язків виконавцями.

Аналізуючи дані по оборотній відомості та з розшифровки витрат по видах палива і матеріалів, було виявлено несумісність даних. Їх різниця складає 1040 тис.грн.

Що свідчить про не вірне ведення працівником даних у програму. Підприємству необхідно частіше проводити перевірку документообігу та робити своєчасно інвентарізацію виробничих запасів.

Список використаних джерел:

1. Артюх О. В. Проблемні питання та напрями вдосконалення обліку виробничих запасів на підприємстві / О. В. Артюх, М. Ю. Криванич // Напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації: тези доповідей II міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції. – Одеса: ОНЕУ, 2016. – Ч. 1. - с. 19-21.
2. Безруких П.С. Бухгалтерский учет / Безруких П.С. — М.: Бухгалтерский учет, 2012. - 719 с.
3. Білуха М.Т. Теорія бухгалтерського обліку: підручник. [Текст]/ М. Т. Білуха. - К.: Цент навчальної літератури, 2011. - 690 с.
4. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Бутинець Ф.Ф. – [5-те вид., перероб. і доп.]. – Житомир: ПП «Рута», 2009. - 912 с.
5. Волкова Н. А., Подвальна Н. Е. Організація та методика економічного аналізу: Навч. посібник. – Одеса: ОНЕУ, 2013. - 268 с.
6. Горбенко П.В. Облікова політика на підприємствах залізничного транспорту / Хорленко В.А. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://readbookz.net/book /118 /3089.html>.
7. Гордополова Н. В., Гордополов В. Ю., Старосуд І. В.. «Напрями вдосконалення обліку транспортно-заготівельних витрат». Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – № 2 (47). – 2011.
8. Єрмоленко Г.С., Б.О.Шумляєв. Організація обліку виробничих запасів, недоліки обліку та шляхи його удосконалення. // Науковий вісник Управління розвитком. – 2012. - 30 с.
9. Железняк В. В. Організація автоматизації обліку необоротних активів у структурних підрозділах залізниці / Железняк В. В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eadnurt.diit.edu.ua/jspui/retrieve/20783/Zheleznyak_3.pdf.

10. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 21 грудня 1999 р. за № 893/4186 // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
11. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/6471-kompyutern-formi-buhgalterskogo-obliku.html>.
12. Князюк І. Актуальні проблеми обліку виробничих запасів на підприємствах України / І. Князюк // Удосконалення обліку й аналізу в системі управління підприємства. - 2012. – с. 189.
13. Левченко О.П. Шляхи удосконалення організації обліку виробничих запасів / О.П. Левченко // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2014. – № 4. - с. 266 - 270.
14. Лежненко Л. І. Теоретичні аспекти удосконалення аналітичного обліку виробничих запасів / Л. І. Лежненко, І. О. Ломова // Молодий вчений. – 2014. – Вип. 5 (08) травень. - с. 122-126
15. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 670с.
16. Лінник В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. – К.: вид-во КНЕУ, 2012. – 331 с.
17. Матросова В. О. Пропозиції щодо покращення організації обліку виробничих запасів на складах підприємства / В. О. Матросова, В. В. Котова // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2013. – Вип. 1. - с. 94-96
18. Міняйло В. Оцінка вибуття запасів / В. Міняйло // Дебет-Кредит. – 2015. – №48. – с. 26-31

19. Мілько Л. В. Питання вдосконалення обліку виробничих запасів / Л. В. Мілько, Я. А. Хотенчук // ЧНТУ. – 2014. - с. 233.
20. Методичні рекомендації про застосування реєстрів бухгалтерського обліку. Наказ Міністерства фінансів №356 від 29.12.2000р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MF00062.html
21. Михалевич С.Г. Первинний облік надходження виробничих запасів та шляхи його удосконалення / С. Г. Михалевич // Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково- виробничий журнал. – 2010. – № 5. – С. 99-101.
22. Наказ Мінфіну України „Про кореспонденцію рахунків” Наказ Міністерства фінансів №143 від 28.03.2002р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uapravo.net/akty/laws-resolution/akt9ptqy8o.htm>
23. Наказ Міністерства статистики України від 21.06.96 р. № 193 "Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.help/law/193-/>.
24. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності” Наказ Міністерства фінансів №73 від 31.03.1999р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
25. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/plan-rah/plan-schetov-buhgalterskogo-1021043.html>.
26. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси", затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. N 246, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 02.10.99 р. за № 751/4044 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.

- 27.«Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/996-14/page2>.
- 28.«Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні» Закон України № 2939 – XII від 26.01.93р. із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
- 29.Поплюйко А.М. Оцінка виробничих запасів при їх використанні / А.М. Поплюйко// Збірник наукових праць черкаського державного технологічного університету. - №1. – Черкаси: ЧДТУ, 2012. - С.55-63.
- 30.Принада І.В. Сучасні проблеми обліку виробничих запасів на підприємстві [Електрон. ресурс] / І.В Принада. – Режим доступу : https://docviewer.yandex.ua/view/0/?*=Rp.
- 31.Проблеми обліку виробничих запасів в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lektsii.org/5-27932.html>.
- 32.Пушкар М. С., Семанюк В. З., Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік: Навч. посіб. – Тернопіль: Екон. думка, 2010. – 292 с.
- 33.Рибалко О. М. Вдосконалення обліку виробничих запасів / О. М. Рибалко, О.В.Болдуєва // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. – 2008. – № 3. - с. 210 – 215.
- 34.Рибак К.А. Проблема Визначення Категорії «Виробничі Запаси» / К.А. Рибак // Напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції.Ч-1. – Одеса:ОНЕУ,2017.- с.216
- 35.Романець В. Шляхи удосконалення обліку виробничих запасів / В. Романець, Н. Дуганець // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації : міжнародний збірник наукових праць. – 2014. – Випуск 2. - с. 94 – 96.
- 36.Саблук П.Т.Формування продуктивності аграрного сектора в умовах ринку/ П.Т.Саблук // Продуктивність АПК . – 2006. – № 4. – с. 26-31.

37. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / І.Б. Садовська, Т.В. Божидарнік, К.Є. Нагірська. - К.: «Центр учбової літератури», 2013, - с. 234
38. Світлична В.Ю. Актуальні проблеми організації і ведення обліку виробничих запасів підприємствами України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy-confer.com.ua/full_article/716/.
39. Сиротенко Н. А. Запаси – об’єкт обліку та контролю: сучасний стан та напрями вдосконалення / Н. А. Сиротенко // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. пр. / голов. ред. М. І. Зверяков; Одеський держ. екон. ун-т. – Одеса, 2009. – Вип. 36. - с. 160-165.
40. Сташишен М. С., Труханов Ю. П., Ярмоліцька О. В. Навчальний план рахунків бухгалтерського обліку залізничного транспорту: практикум для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Облік і аудит». – К.: ДЕТУТ, 2013. - с. 144.
41. Сутність та класифікація виробничих запасів на підприємстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economic-vistnic.stu.cn.ua/tmp/pdf/1403.pdf>
42. Тарасенко Н. І. Оцінка виробничих запасів для цілей обліку / Н. І. Тарасенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.kntu.kr.ua
43. Титенко Л.В. Економічна сутність виробничих запасів / Л.В. Титенко // Фінанси, облік і аудит. - 2013. - Вип. 18. - с. 361-369.
44. Тимофєєва Г. Т. Бухгалтерський облік в колійному господарстві залізниць Навчальний посібник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uchika.in.ua/g-t-timofyeyeva-buhgaltersekij-oblik-v-kolijnomu-gospodarstvi.html?page=6>.
45. Облік запасів // Все про бухгалтерський облік. – 2014. – №66. – с. 18-31.
46. Оцінка виробничих запасів для цілей обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cinref.ru/razdel/00550bugalter/12/244443.htm>.

47. Фінансовий облік. Навч. посібник. / За ред. В.К. Орлової, М.С. Орлів, С.В. Хоми. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 188 с.
48. Хорленко В.А. Практичні аспекти та шляхи вдосконалення обліку виробничих запасів / Хорленко В.А. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/6_2_2016ua/38.pdf.
49. Чебанова Н.В. Бухгалтерський фінансовий облік: [Посібник] / Н.В. Чебанова, Ю.А. Василенко. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2013. – 672 с.
50. Янчук В. І. Сучасні проблеми та напрямки вдосконалення ведення обліку виробничих запасів на підприємстві / В. І. Янчук, О. В. Кипаренко // Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. – 2012. – Випуск № 3 (69) Том. 2. - с. 250-255 .